

quæ in passione de hujusmodi causa prosequuntur. Quam boni operis consuetudinem sequens vir sanctus Gregorius hac ipsa die, hesternam videlicet, se totum dandis eleemosynis pedibusque pauperum lavandis occupabat, ut quod devotissima mulier capiti fecit, id est Christo, iste membris ejus, id est pauperibus faceret. Unde dies eadem absque officio proprio manens, ita prætitulatur in Sacramentario: sabbato vacat a statione publica, quando dominus papa eleemosynam dat. De quo facto, si florem allegoricum carpere vultis, scitote quia unguentum significat justitiam, ideoque libra misse perhibetur. Qui enim justitiam perfecte servat, pedes Domini sine dubio lavat: et qui bene vivendo misericordiam diligit, pedes illius unguento perungit. Et qui abundanter pauperibus tribuit, capillis suis pedes Domini tergit. Domus ergo repleta ex odore unguenti, id est omnis mundus, et fama tam devotissimæ mulieris, et virtute fidelium illam in talibus imitatum. Nam quod ante sex dies Paschæ passurus Dei Filius Bethaniam adiit, significat quod hominem, quem sexta feria conditum, serpentina fraude perdidit, per Bethaniam, id est per domum obedientiæ transiens, eadem sexta feria proprio sanguine redimere properabat. A qua prædicta civitate Bethania crastina die exiens, quinto videlicet die ante Pascha, quod est hodie, misit duos discipulos suos Hierusalem dicens eis: *Ite in castellum, quod contra vos est, et invenietis asinam et pullum: solveite et adducite mihi. Qui solventes adduxerunt ad Jesum, et imposuerunt super eos vestimenta sua, et cum desuper sederet fecerunt. Cum audisset turba, quæ venerat ad diem festum, quod Jesus pergeret ad Hierusalem, acceperunt ramos palmarum, veneruntque ei obviam, et clamabant: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini.*

4. Sed quia hæc facta Domini verbis evangelistæ commemorata ad litteram satis patent, quoniam ita fuere et sonant; mysticus census nobis pro brevitate pandendus est, qui cunctis nisi sapientibus occultatur. Duo namque discipuli duos ordines præ-

deatorum, unum in circumcissione, alterum in gentibus, significant; vel Petrum et Philippum, quos misit Christus ad Hierusalem, id est sanctam Ecclesiam; quorum alter, id est Philippus, Samariam quasi asinam; alter, id est Petrus, Cornelium ex gentibus quasi pullum ad fidem Christi perduxit. Item per duo animalia duos populi, Judæus scilicet et Gentilis figurantur; quæ in adventu discipulorum ligata erant, quia uterque populus vinculis peccatorum suorum constrictus erat. Vestimenta Apostolorum vel doctrinæ sunt virtutum, vel opera justitiæ. Unde psalmista: *Sacerdotes tui induantur justitiam.* Turba autem plurima, quæ vestimenta sua in via stravit, innumerabilem multitudinem martyrum significat, qui se proprio exuentes indumento, simplicioribus viam faciunt, qua ad visionem pacis pervenire valeant. Per asellum enim, in quo sedebat, simplicia gentilitatis corda figurantur; quæ velut indomita nullis disciplinæ retinaculis ligata manebat; ad simulaera muta, prout ducebatur, incedens: quam Dominus præsidendo et regendo perducebat ad visionem pacis æternæ. Denique non absque magno causa sacramenti factum esse creditur, quod Dominus hac die specialiter Hierosolymam tendens ministeria jumentorum sibi adhibuerit; palmarum quoque et ramorum seu florum varia ornamenta circa se portari, regemque et Dominum se appellari voluerit: quæ omnia sæpe Hierusalem veniens antea fieri recusabat. Ideo namque cum tanta gloria est ingressus, ut quæa tempus passionis suæ jam instare sciebat, Judæorum animos excitari cogeret contra se, ut per mortem corporis sui, mortem animarum nostrarum destrueret. Ergo, ter beatissimi, qui passionem illius recolimus, etsi pro illo omnes mori non possumus, et pacificatis Ecclesiæ calamitatoribus, bellum cum eis non habemus, vitæ tamen membrorum nostrorum mortificare curemus, ut post factam passionis, gaudia resurrectionis capientes, cum eo de vitæ ad virtutem celsitudinem resurgere queamus. Amen.

EXPOSITIO FIDEI ^a.

Profitemur nos credere indivisibilem et inseparabilem sanctam Trinitatem, hoc est Patrem et Filium et Spiritum sanctum, unum Deum, ita unum et trinum, et ita trinum et unum: Trinitatem in distinctis atque discretis personis: hoc est Patrem ex quo omnia, Filium per quem omnia, Spiritum sanctum in quo omnia; unius tamen deitatis, unius essentiæ, uniusque substantiæ, in tribus quidem subsistentiis seu personis, ut Pater pater sit, Filius filius sit, Spiritus sanctus spiritus sanctus sit, in una natura etaque substantia, ut Deus unus et solus et summus credatur. Non tres

naturas introducentes ut Arius blasphemavit, qui tres deos prædicavit, excellentiorem, minorem, et inferiorem. Nos vero sanctam Trinitatem in unitate, et unitatem in sancta Trinitate confitemur. Nam cum dicimus omnipotentem Patrem, appellatio hujus Paterni nominis ad Filii personam attenditur. Et cum dicimus æternum Filium, ad æterni Patris personam refertur. Et cum nominamus Spiritum sanctum, ab æterni Patris persona eum credere demonstramus. Cum autem dicimus Deum Patrem omnipotentem, non potest hujus nominis evacuari

^a Ex antiquo codice Vaticano, olim Bobiensi, post libros 8: Augustini de Trinitate.

^b Cod. ab æternæ Patris persona et credere.

sacramentum : quia cum dicimus Patrem, Filium demonstramus : et cum dicimus Filium, Patrem declaramus : et cum dicimus aeternum Patrem, aeternum Filium demonstramus. Nam si non invenimus initium vocabuli hujus Paterni nominis, quando Pater sit dictus, consequenter ostenditur, quia nec initium Geniti reperimus. Obsecramus ut detur nobis ratio, quando Pater hoc vocabulum, ut pater vocaretur sortitus est. Si in tempore, si extra tempus, dicat nobis aliquis quando primitus coeperit appellari : et si poterit hoc approbari, nulla erit dubietas ex illo initio Paterni nominis Filium initium accepisse, quo Pater nominatus est. Et si defecerit, immo quia et defecit, nec poterit approbari nec dari initium Paterni nominis, quando pater esse coepit, profiteatur ergo nobis sanctam Trinitatem coessentialem atque substantialem : nec Patrem ante Filium, nec Filium post Patrem, nec Spiritum sanctum inferiorem fuisse : quia dum initium Paterni nominis non invenitur, nescimus qua ratione Filio initium ascribatur, quia eum dicimus sempiternum Deum Patrem, sempiternum Dei Filium

A ostendimus. Ideo sanctam Trinitatem in una natura unaque essentia atque substantia, in tribus subsistentiis sive personis profitemur. Credimus autem ipsum Dei Verbum, hoc est Filium Patris sine initio genitum, eundem unum ex tribus subsistentiis de sancta Trinitate aeternum filium, per dispensationem factam pro nobis et nostra salute descendisse incarnatum Verbum Dei, et hominem factum. Intra Virginis uterum veniens sibi nostrae naturae virtutem assumptis ex sancta gloriosa Dei genitrice Maria Virgine, perfectus Deus et perfectus homo, in duabus naturis, divinitatis scilicet atque humanitatis : consubstantialis item ipse nobis secundum humanitatem : non in duos filios divisus, sed unus et idem Dei et hominis filius, in veritate duarum naturarum, in una subsistentia sive persona divinitatis et humanitatis unitione facta ; ut ex duabus perfectis naturis non duo filii, sed unus, idem Dei et hominis filius permanens quod erat, coeperit esse quod non erat, dum sine initio aeterni Patris Filius, factus est hominis filius. Ideo et unus est Dominus.

BREVIARIUM FIDEI

ADVEBSUS ARIANOS HÆRETICOS,

IN QUO TRIUM DIVINARUM PERSONARUM ÆQUALITAS PLURIMIS SCRIPTURARUM SACRARUM LOCIS ET ARGUMENTIS LIQUIDO COMPROBATUR.

AUCTORE INCERTO, SED ANTIQUISSIMO.

Errare hæreticos nec maxima causa facit, dum aut ignorant, aut nolunt advertere, in Domino Jesu Christo sicut unam personam, ita duas esse substantias, Deum ex Deo Patre, et hominem ex homine matre : et quæ de se ipse Dominus secundum dispensationem carnis assumptæ loquitur, deputant divinitati, ut est illud : *Pater major me est* (Joan., xiv, 28), vel illud : *Jesus fatigatus ex itinere* (Joan., iv, 6), vel illud : *Flevit Lazarum* (Joan., xi, 35), vel alia hujusmodi quæ leguntur. Qui si vellent advertere illud Apostoli : *Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi* (II Cor., v, 19), vel illud Evangelii : *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (Joan., i, 14), non dubitarent, ut superius dictum est, consilieri in una persona duas esse substantias ; et ubi audiunt dici : *Pater major me est*, secundum humanitatem acciperent : ubi vero audiant : *Ego et Pater unum sumus* (Joan., x, 30), secundum divinitatem dictum non dubitarent, sicut ex ejus operationibus datur intelligi. Secundum hominem enim esurivit, ut veram carnem ostenderet : secundum Deum autem de quinque panibus quinque millia hominum saturavit, ut se Deum virtutibus approbaret. Secundum hominem sitivit, sed secundum Deum Samaritanam viva aqua refecit. Secundum hominem navem ascendit, sed secundum Deum sicus pedibus super mare ambulavit. Secundum hominem in navi dormivit, secundum Deum ventis et fluctibus imperavit, secundum hominem Lazarum Reviv, secundum Deum quatuordecim

C eam de sepulero mortuum suscitavit. Secundum hominem in cruce pendit, secundum Deum paradisum latroni de cruce donavit. Secundum hominem passus mortem gustavit, secundum Deum semetipsum a mortuis suscitavit. Si hæc et his similia velent sapienter discernere, et unicuique substantiæ quod suum est deputarent, facile poterant rectæ fidei cursum tenere, et non pro ejus beneficiis, quæ pro nobis redimendis in forma servi suscepit, vel passus est, divinitati ejus contumelias irrogarent, et ubique legunt in Scripturis secundum humanitatem aliquid quod minus loqueretur divinitas, sed pro dispensatione carnis assumptæ hoc protestatur humanitas. Nam nos, sicut eum Deum legimus, ita nec majorem nec minorem Deum nusquam legimus, nec credere religiosa mente debemus. Sed ideo adhuc persistit, et dicit : *Fieri non potest, ut non filius minor patre credatur, quia ex patre esse dignoscitur. Fallit eum consuetudo generationis humanæ, ut quia filius dicitur, minor patre credatur. Apud homines ideo minorem filium generat pater, quia et ipse minor est generatus a patre. Idcirco crescente filio pater senescit, et moriente patre filius succedere comprobatur, et melior ac potentior patre nonnumquam efficitur. Apud Deum verò non ita est ; quia ubi crescere vel senescere divinitas non habet, hoc est dignum ut filium dilectio habeat æqualem, quia non potest plenitudo majorem. Ideoque perfectus perfectum genuit, omnipotens omnipotentem, plenus plenum : et quia*